

VLASTNOSTI LÁTEK, SKUPENSTVÍ

- VŠECHNY VĚCI KOLEM NÁS JSOU Z RŮZNÝCH MATERIÁLŮ – LÁTEK
- LÁTKY MAJÍ RŮZNÉ VLASTNOSTI – TY MŮŽEME ZKOUMAT NAŠIMI SMYSLY

SMYSL

VLASTNOST LÁTKY

HMAT

TVRDÁ

MĚKKÁ

PEVNÁ

KŘEHKÁ

CHUŤ

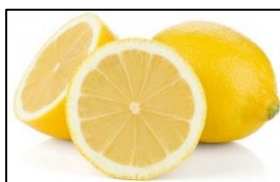
SLADKÁ

SLANÁ

KYSELÁ

HOŘKÁ

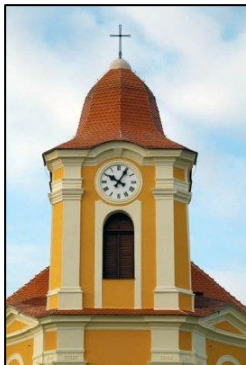
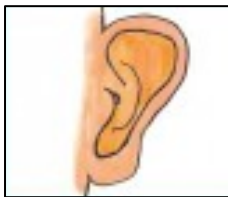

SMYSL

VLASTNOST LÁTKY

SLUCH

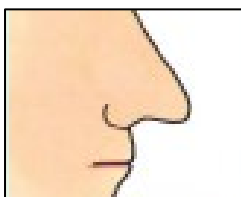
ZVUK, KTERÝ LÁTKA VYDÁVÁ
PŘI DOPADU, NÁRAZU

ČICH

VŮNĚ

ZÁPACH

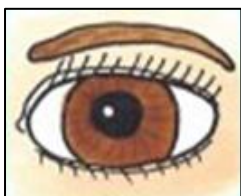

ZRAK

VELIKOST

TVAR

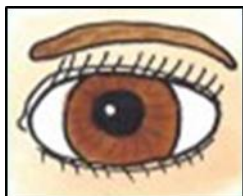
BARVA

SMYSL

VLASTNOST LÁTKY

ZRAK

HOŘLAVÁ

NEHOŘLAVÁ

ROZPUSTNÁ
VE VODĚ

CUKR

SŮL

NEROZPUSTNÁ
VE VODĚ

MOUKA

PÍSEK

↑ SPOJ ČAROU OBRÁZKY SE SLOVY = VLASTNOSTMI LÁTEK,
KTERÉ JSOU PRO VĚCI NA OBRÁZCÍCH TYPICKÉ

ROZPUSTNOST A NEROZPUSTNOST LÁTEK SI MŮŽEŠ OVĚŘIT JEDNODUCHÝM POKUSEM:

KTERÉ LÁTKY SE VE VODĚ ROZPUSTÍ?

Pomůcky: několik sklenic, lžičky, sůl, sirup, písek, cukr, mouka, olej

- Do každé sklenice s vodou nasyp lžičku pouze jedné látky (sůl, sirup, písek, cukr, olej, mouka).
- Míchej a sleduj, která látka se ve vodě rozpustí a která ne.
- Výsledky pokusu zaznamenej do tabulky:

Látka	sůl	olej	sirup	písek	mouka	cukr
Rozpuštnost						
Nerozpuštnost						

Otázka k zamyšlení: Rozpouští se látky ve vodě za různých podmínek stejně rychle?

SKUPENSTVÍ

- RŮZNÉ LÁTKY, KTERÉ JSOU KOLEM NÁS, SE VYSKYTUJÍ VE TROJÍ PODOBĚ = **SKUPENSTVÍ**

- **PEVNÉ SKUPENSTVÍ**

LÁTKY MAJÍ STÁLÝ TVAR
UDRŽÍME JE V RUCE

železo

uhlí

sůl

- **KAPALNÉ SKUPENSTVÍ**

LÁTKY NEMAJÍ STÁLÝ TVAR
UDRŽÍME JE POUZE V NÁDOBĚ
MAJÍ TVAR NÁDOBY, DO KTERÉ JSME JE NALILI

MLÉKO

VODA

- **PLYNNÉ SKUPENSTVÍ**

LÁTKY NEMAJÍ STÁLÝ TVAR
JSOU ROZPTÝLENY KOLEM NÁS

zemní plyn

DEJ DO BAREVNÉHO KROUŽKU VĚCI NA OBRÁZCÍCH:

ČERVENÁ BARVA – VĚCI Z LÁTEK PEVNÝCH

MODRÁ BARVA – VĚCI Z LÁTEK KAPALNÝCH

ŽLUTÁ BARVA – VĚCI Z LÁTEK PLYNNÝCH

VĚCI NA OBRÁZKU JSOU Z RŮZNÝCH LÁTEK. PROHLÉDNI SI OBRÁZEK A ŘEKNI, Z JAKÝCH LÁTEK JSOU VĚCI VYROBENÉ A JAKÉ MAJÍ TYTO LÁTKY SKUPENSTVÍ (PŘI POKOJOVÉ TEPLOTĚ):

PŘÍKLAD:

VĚC:

STŮL

LÁTKA:

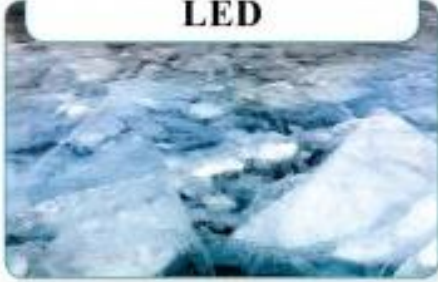
DŘEVO

SKUPENSTVÍ:

PEVNÉ

- LÁTKA, KTERÁ SE V PŘÍRODĚ VYSKYTUJE VE VŠECH TŘECH SKUPENSTVÍCH, JE **VODA**

LÁTKA PEVNÁ
LED

LÁTKA KAPALNÁ
TEKOUCÍ VODA

LÁTKA PLYNNÁ
VODNÍ PÁRA

- **ZMĚNA SKUPENSTVÍ**

TÁNÍ = ZMĚNA PEVNÉ LÁTKY NA KAPALNOU

TUHNUTÍ = ZMĚNA KAPALNÉ LÁTKY NA PEVNOU

TEPLOTA TÁNÍ A TUHNUTÍ VODY JE 0°C

**VYPAŘOVÁNÍ = ZMĚNA KAPALNÉ LÁTKY
NA PLYNNOU**

TEPLOTA VARU VODY JE 100°C

DOPIŠ SPRÁVNÝ NÁZEV SKUPENSTVÍ VODY A ZA JAKÉ TEPLoty SE VYSKYTUJE:

SKUPENSTVÍ:	LED	VODA	PÁRA
TEPLOTA:	$<0^{\circ}\text{C}$	$>100^{\circ}\text{C}$	$0 - 100^{\circ}\text{C}$

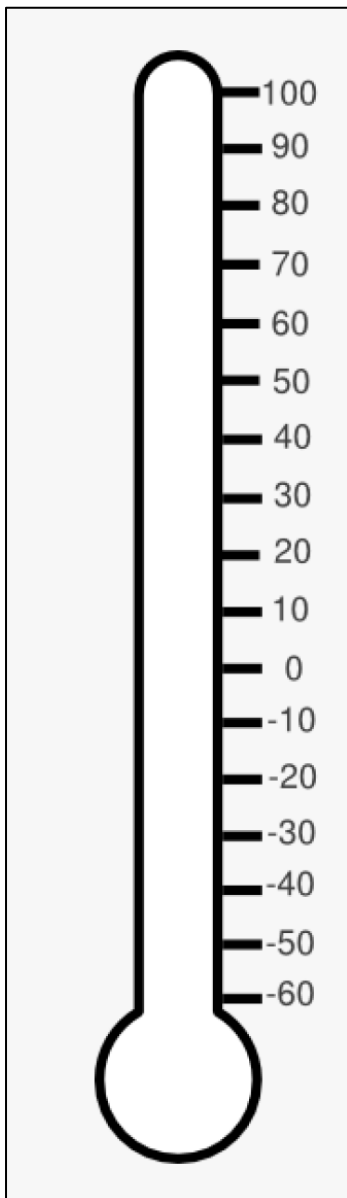
Skupenství:
Teplota:

Skupenství:
Teplota:

Skupenství:
Teplota:

VYZNAČ BAREVNĚ NA STUPNICI TEPLoměRU:

TEPLOTU VARU VODY

TEPLOTU TÁNÍ A TUHNUTÍ VODY

* ZA NORMÁLNÍHO TLAKU

K VYPAŘOVÁNÍ VODY MŮŽE DOJÍT ZA JAKÉKOLI TEPLoty, PŘI KTERÉ VODA EXISTUJE JAKO KAPALINA. POKUD NĚKDE ROZLIJEME TROCHU VODY PŘI BĚŽNÉ TEPLotĚ (NAPŘ. 22 °C), VODA DŘÍVE ČI POZDĚJI VYSCHNE, TEDY SE VYPAŘÍ. V TOMTO PŘÍPADĚ SE VODA VYPAŘUJE POSTUPNĚ ZE SVĚHO POVRCHU. PŘI ZAHŘÁTÍ NA DOSTATEČNĚ VYSOKOU TEPLotU DOJDE K TOMU, ŽE SE VODA ZAČNE VYPAŘOVAT Z CELÉHO SVĚHO OBJEMU, UVNITŘ VODY SE TVOŘÍ BUBLINY VODNÍ PÁRY, KTERÉ PRUDCE STOUPAJÍ K POVRCHU KAPALINY A UNIKAJÍ TAK Z KAPALINY PRYČ. TOMUTO JEVU ŘÍKÁME VAR. VAR VODY ZA NORMÁLNÍHO TLAKU NASTÁVÁ PŘI TEPLotĚ, KTERÉ ŘÍKÁME TEPLota VARU. JEJÍ HODNOTA JE 100°C.

• PŘÍČINY ZMĚNY SKUPENSTVÍ

ZMĚNA TEPLoty - ZAHŘÍVÁNÍ NEBO OCHLAZOVÁNÍ LÁTKY (PŘIDÁVÁNÍ NEBO ODEBÍRÁNÍ TEPLA)

TÁNÍ

TÁNÍ LEDOVců

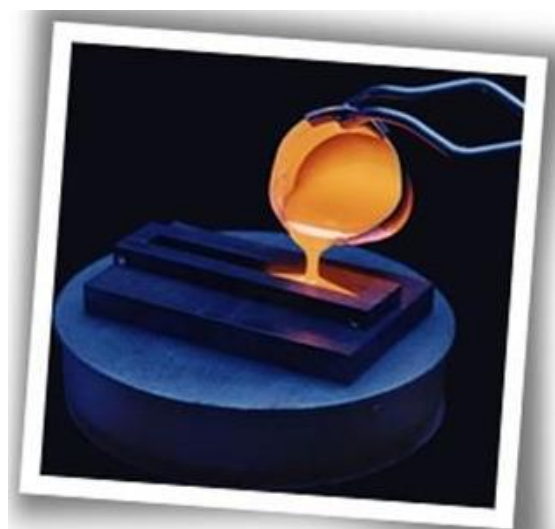

VÝROBA SUROVÉHO ŽELEZA

TUHNUTÍ

ODLÉVÁNÍ OLOVA NA VÁNOCE

VÝROBA KOVOVÝCH PŘEDMĚTŮ

VYPAŘOVÁNÍ

VAR

KAPALNĚNÍ (Z LÁTKY PLYNNÉ NA LÁTKU KAPALNOU)

MLHA

ROSA

DESUBLIMACE (Z LÁTKY PLYNNÉ NA LÁTKU PEVNOU)

NÁMRAZA (JINOVATKA)

Zdroje fotografií a obrázků:

<https://www.etaktik.cz/>

https://cdn.myshoptet.com/usr/www.kozacek.cz/user/shop/big/8923-1_konzerva-10x12cm-1kg-bez-vicka--cz.jpg?5cdd72cc

https://heroldreznicepotreby.cz/upload/2657-1604383874_s.jpg

https://static.kosik.cz/images/thumbs/f1/860x800x1_f1515f74e9e28d4245bb259de8db75b8.jpg

https://www1.tesco.com/images/zbozi/preview_300/309020.jpg?1

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTuH9ESsXUX1ks_aNDISqq8YvVa4o6T_EY9969Sbs-WjIUcb7Spv3Jt25slagbpd-7q3CN6sNM&usqp=CAc

https://canary.contestimg.wish.com/api/webimage/576b3dfedb35065e8b06d2a1-large.jpg?cache_buster=43595fab9496b4c0386f2519bd1d2bef

<https://www.rohlik.cz/cdn-cgi/image/f=auto,w=500,h=500/https://cdn.rohlik.cz/images/grocery/products/8791/f4/1293225-1427460220.jpg>

<https://data.arome.cz/arome/images2018/400x300/cc/281023.jpg?4>

<https://www.insportline.cz/p174329/Gymnastick%C3%BD-m%C3%AD%C4%8D-inSPORTline-Top-Ball-55-cm-12.jpg>

<https://www.dgtip.cz/Media/Default/Thumbs/1069/1069108-19544168-600.jpg>

https://cdn.myshoptet.com/usr/www.detske-kostky.cz/user/shop/big/46-3_drevena--kostka-komponenty-drevene-stavebnice---victorcube-.jpg?5de2b4c2

https://www.officedepot.cz/galerie/1_52907/sirup-jupi-pomeranc-0-7-l-original.jpg

https://pucov.eu/2927-large_default/slunecnicovy-olej-lukana-1l.jpg

https://www.grizly.cz/data/imgauto/2/0/mouka_psenicna_hladka_bio1_.jpg

<https://www.zcsmaragd.cz/user/categories/orig/plastering-coarse-sand-e1394582748774.jpg>

<https://www.kominikchotetov.cz/sites/default/files/2021-01/drevo-stipane-33-cm-detail1.jpeg>

<https://www.uhlobaron.cz/public/product-photo/67b686f888b752b6dc3f3f1f2663a0d0.jpg>

<https://www.az-pneu.cz/wp-content/uploads/2018/11/Benz%C3%ADn-nebo-diesel-1024x683.jpg>

<https://i1.wp.com/protivpozgara.com/content/uploads/2018/02/negorjuchie-veshhestva-3.jpg>

<https://1197765885.rsc.cdn77.org/images/0/c28ddfad8cfdeac8/2/farmarske-mleko-1-litr-ve-skle-prodej-cerstveho-mleka-z-farmy.jpg>

https://1gr.cz/fotky/idnes/20/022/cl5/DRD816840_36schwendener_zFEY4DP4h6c_unsplash.jpg

https://www.clipartkey.com/mpngs/m/9-92859_.png

<https://www.extermpro.com/wp-content/uploads/2019/06/boiling-water-540x540.jpg>

<https://slideplayer.cz/slide/3342311/>